

KONDA

Deprem Raporu

Aralık'20

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

İÇİNDEKİLER

1. SUNUŞ.....	3
1.1. Binanın Durumu	5
1.2. Yapı Kontrolü	6
1.3. Deprem Hazırlığı	7
1.4. Aile Afet Planı.....	8
1.5. Depreme Yönelik Eğitim.....	10
1.6. Deprem Anı	11
1.7. Depreme Karşı En Etkili Önlem (Ekim 2019 – Kasım 2020).....	13
2. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ.....	15
2.1. Araştırmanın Genel Tanımı	15
2.2. Örneklem.....	15

1. SUNUŞ

Türkiye sismik hareketler bakımından aktif bir ülke olup Kuzey Anadolu, Doğu fay hattı ve Ege graben sistemine sahiptir aynı zamanda İran – Irak sınırında yer alan Bitlis – Zagros Fay Hattı'ndan etkilenmektedir. Kandilli Rasathanesi arşivine göre, kayıtlara geçen ve coğrafyamızı etkileyen en eski deprem¹ M.Ö. 222 yılında Rodos açıklarında meydana gelmiş, On İki Adalar ve Türkiye'nin güneybatısında can ve mal kaybına neden olmuştur. Anadolu yarımadası, Ege ve Ortadoğu coğrafyası oluşumu itibarıyla genç bir coğrafyadır ve önümüzdeki yıllarda da deprem hep gündemde olacaktır.

Yakın geçmişimizde sırasıyla Erzincan, Gölcük, Düzce, Bingöl, Van ve Elazığ depremleri büyük yıkımlara yol açmış, bu depremlerin ardından küçüklü büyüklü yasal düzenlemeler yapılmıştır.

26 Eylül 2019'da Silivri açıklarında meydana gelen 5,8 büyüklüğündeki deprem gündemimize tekrar depreme hazırlık tartışmalarını getirdi. Hafızalarımızdaki en yakın deprem ise 30 Ekim 2020 tarihinde Sisam Adası – İzmir Seferihisar açıklarında gerçekleşmiş özellikle Bayraklı İlçesi'nde yıkıma neden olan depremde 117 yurttaşımız hayatını kaybetmiş, 1032 yurttaşımız yaralanmıştı. Bu depremin büyüklüğü 6,6 olarak kaydedilmişti. ² Bu rapor yayına hazırlanırken de, 27 Aralık 2020 tarihinde Elazığ'da 5,5 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi.

Bu rapor İstanbul depreminin ardından Ekim 2019 Barometresi'nde ve İzmir depreminin ardından Kasım 2020 KONDA Araçlı Paneli'nde depreme dair sorduğumuz sorulardan oluşmaktadır.

Henüz depremi önceden tahmin eden, depremin ne zaman gerçekleşeceğini bize söyleyen bir teknoloji geliştirilemedi. Bu yüzden her an deprem olacakmış gibi hazır halde bulunmak oldukça önemli. Elbette tüm afetler için yıkım olasılığı yanı sıra insanların, binaların, şartların, anlık eylem planlarının ve afet sonrası kriz yönetiminin her biri farklı öncelik ve niceliklerde önem taşıyor.

Dünyanın geçmiş deneyimlerine bakınca yıkım ve ölümlere neden olan temel unsurun binalar olduğunu söyleyebiliriz. Deprem konusunu irdelemeye başlarken bireylerin yaşadıkları binaları ne kadar tanıdığına ve binaların durumuna bakmak önemli olacaktır. Geçmiş araştırma raporlarımızda da değindiğimiz üzere, Türkiye toplumu süregelen bir şekilde ülke içi göç hareketini sürdürüyor. Bu hareket köylerden kentlere, kentlerden ise metropollere doğru geliyor.

1945'ten itibaren gecekondulaşma kavramı da bahsi geçen göç hareketiyle hayatımıza girdi. Her dönem farklı şekil ve büyüklükte gerçekleşen bu akış beraberinde apartmanlaşmayı da getiriyor. KONDA bulgularına göre 2008 yılı Türkiye'sinde oturlan evin tipi yüzde 33 oranında apartman iken şimdi yüzde 60'lara gelmiş durumda, bu durumla ilişkili olarak yüzde 60 olan müstakil ev oranı üçte bire düşmüştür. Yüksek ivmeli ve plansız göç hareketleri beraberinde

¹ <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/tarihsel-depremler/>

² <https://izmir.afad.gov.tr/izmir-seferihisar-depremi-duyuru-81-26112020--2100>

sorunları da getiriyor. İstihdam imkanlarına yakın olmak isteyen toplum kesimleri bir şekilde metropollerin çeperlerinde kendilerine barınak edinmek güdüsüyle yerleşmeye çalışıyorlar. Özellikle 1980 sonrası rant odaklı ve yasa dışı gelişen gecekondulaşma yüzünden metropollerde ruhsatsız veya yapı denetim şartlarına uygun olmayan binalar çoğaldı. 1948'den sonra 14 kez imar affı yasası veya imar barışı yasası çıkarılan ülkemizde 2018-2019 yılları arasında uygulanan imar barışı yasasından 3,5 milyondan fazla kişi yararlandı.

Raporda 7 farklı soruya verilen yanıtlar ayrı ayrı ve birlikte ele alınarak analiz edilmiştir. Yaşanan binanın sağlamlığı, deprem hazırlığı, yapı kontrolü, depreme yönelik eğitilmiş olmak, deprem anında ne yapılacağı gibi teknik durumlarla deprem algısını ölçen depreme karşı en etkili önlemin ne olduğu sorusu aynı zamanda rapor bölümlerini oluşturmaktadır.

Araştırma verileri 2020 yılının ikinci yarısında oluşturduğumuz **KONDA Aracılı Paneli** üzerinden toplanmış ve 15 yaş üzeri Türkiye nüfusunu temsil etmektedir.

Faydalı olması dileğiyle.

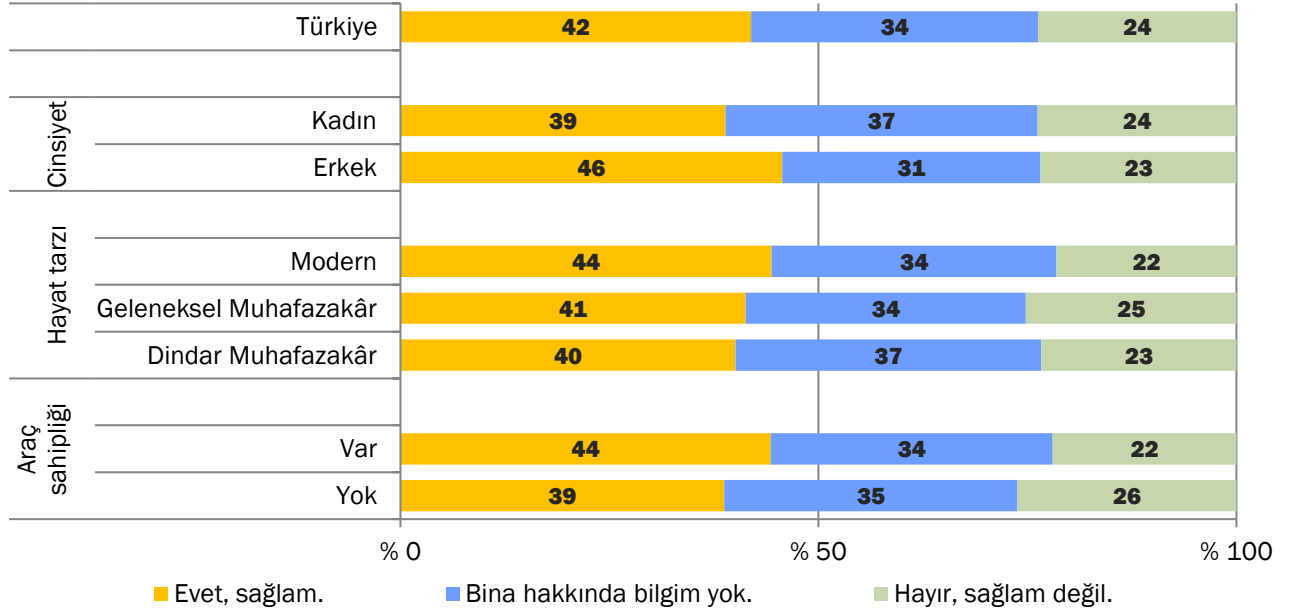
1.1. Binanın Durumu

Binanızın sağlam olduğunu düşünüyor musunuz?

Görüşülen kişilere oturdukları binanın durumunu sorduğumuzda yüzde 42'si binasının sağlam olduğunu belirtirken, yüzde 24'ü sağlam olmadığını, yüzde 34'ü ise bina hakkında bilgisi olmadığını beyan etmiştir. Soruya verilen yanıtların beyan olduğunu unutmamak gerekir. Görüşülen kişilerin beyanları teknik raporlara dayanabileceği gibi rasyonel olmayan gözlem ve duyumlara da dayanabilir.

Binanızın sağlam olduğunu düşünüyor musunuz?

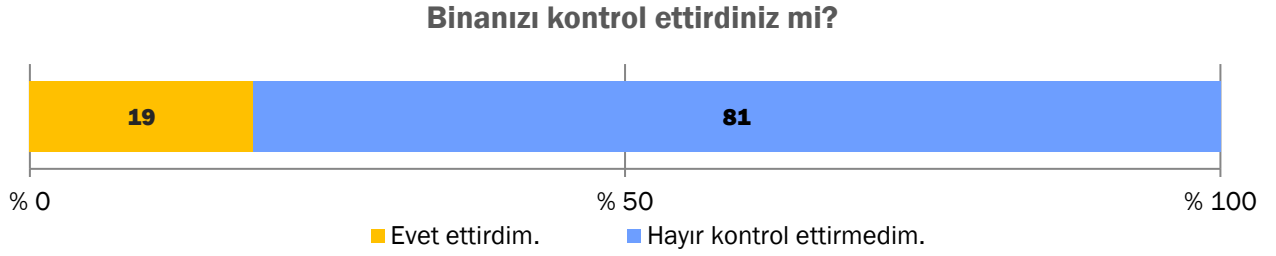
Binanın durumuna sağlam deme oranı erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu görülüyor. Kadınlarda ise bina hakkında bilgi sahibi olunmadığı beyanı daha yüksek.

Modernler, Geleneksel Muhafazakârlara, onlar ise Dindar Muhafazakârlara göre daha yüksek oranda binamız sağlam demişlerdir. Yine araç sahibi olanlar yüzde 44 oranında binamız sağlam derken, aracı olmayanlar yüzde 39 oranında beyanda bulunmuşlardır. Araç sahipliği daha iyi ekonomik koşullara sahip olmaktan geçiyor. Bu bulgudan da görüyoruz ki kritik bir fark

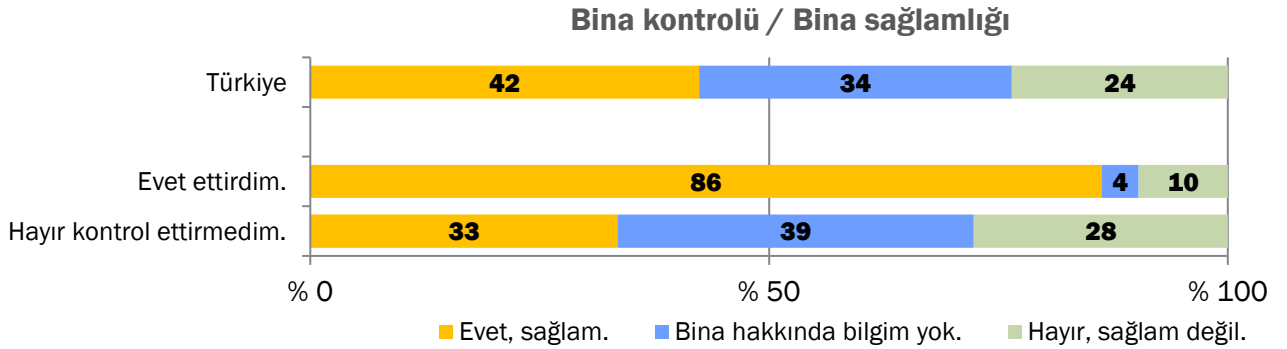

yaratmasa da deprem karşısında ekonomik sınıf farklılıklarımız da ne kadar dayanıklı olup olamayacağıımıza karar veriyor.

1.2. Yapı Kontrolü

Oturduğunuz binayı kontrol ettirdiniz mi diye sorduğumuzda yüzde 19'u evet yanıtını verirken yüzde 81'i hayır yanıtını vermiştir.

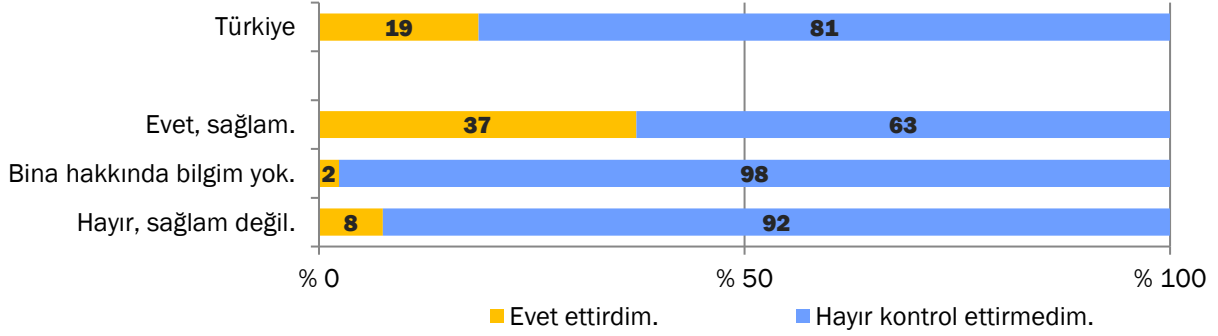

Bina kontrolü ve binanın sağlamlığına dair görüşe birlikte baktığımızda binasını kontrol ettirenlerin yüzde 86'sı binamız sağlam, yüzde 10'u ise sağlam değil demiştir.

Bir önceki bölümde binasını kontrol ettirmeyenlerin yüzde 81 olduğunu belirtmiştik. Yüzde 81'lik kontrol edilmeyen hane halkının üçte biri kontrol ettirmedim ama binamız sağlam, yüzde 39'u kontrol ettirmedim ama bir bilgim de yok, yüzde 28'i ise binayı hem kontrol ettirmedik hem de sağlam değil beyanını vermiştir.

Bina sağlamlığı / Bina kontrolü

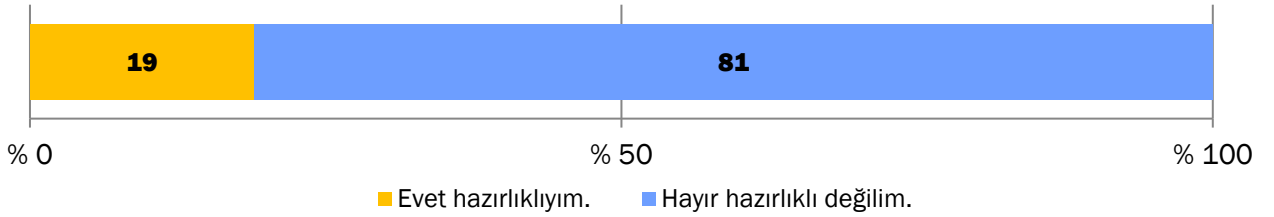

Tam tersinden baktığımızda da benzer bir tablo ortaya çıkıyor. Binasına sağlam diyenlerin yüzde 37'si aynı zamanda binasını kontrol ettirdiğini beyan ediyor. Diğer tarafta ise kontrol ettirmedim ama binam sağlam diyen yüzde 63'lük bir grup göze çarpıyor.

Oturduğu evin bulunduğu yapı hakkında sağlam deme oranı kontrol edilip edilmemesine göre önemli bir fark yaratıyor. Yapı kontrolünün, yapı hakkında bilgi sahibi olmanın depreme hem teknik hem de mental açıdan hazırlık konusunda önemli bir adım olduğu bu şekilde ortaya çıkıyor. Araştırmaya dahil edilen sorulardan bireylerin yaşadıkları binaları kontrol ettirmeme sebebi çıkmıyor ancak bu durum önümüzdeki önemli bir soru ve sorun olarak duruyor.

1.3. Deprem Hazırlığı

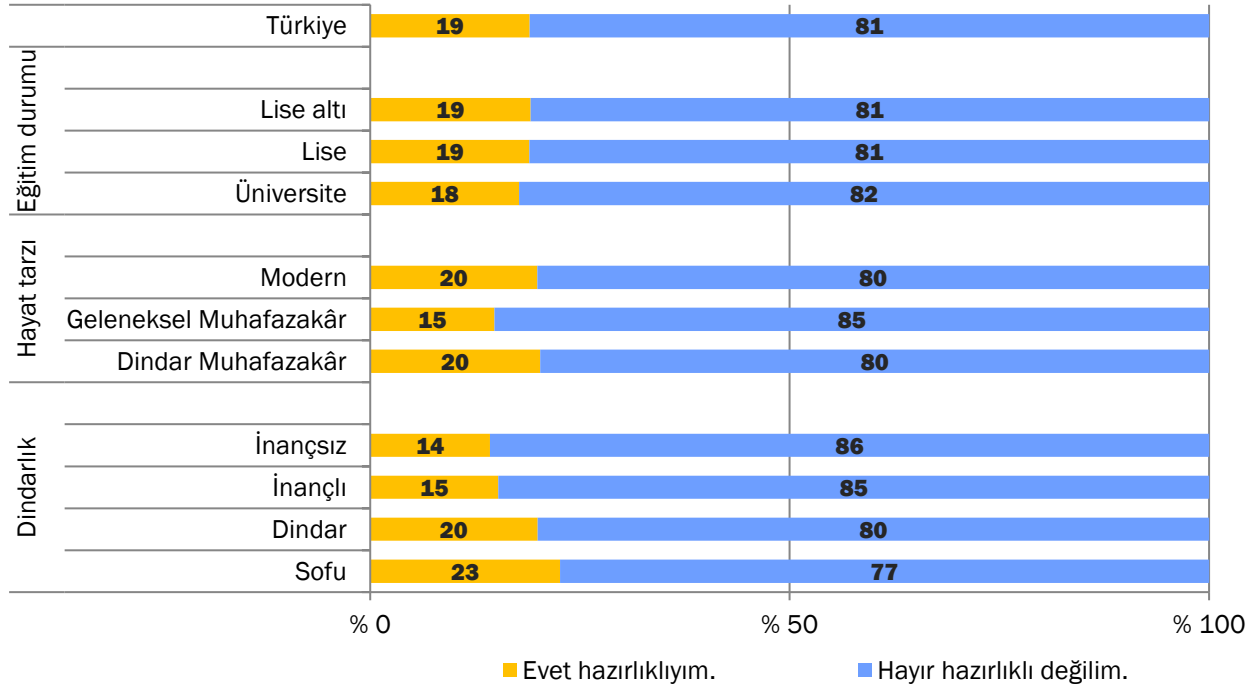
Depreme hazırlıklı olduğunuzu düşünüyor musunuz ?

Araştırmada görüştüğümüz kişilere depreme hazırlıklı olup olmadıklarını da sorduk. Görüşülen kişilerin yüzde 19'u hazırlıklı olduğunu ifade ederken yüzde 81'i hazırlıklı olmadığını belirtmiştir.

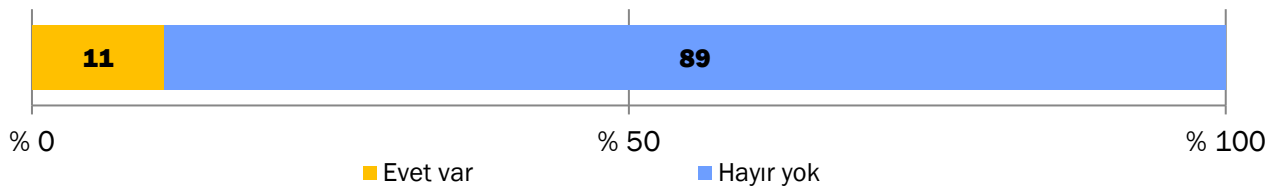
Depreme hazırlıklı olduğunuzu düşünüyor musunuz ?

Depreme hazırlık olmak konusunda neredeyse tüm kırılımların beşte dördü depreme hazırlık olmadığını söylüyor. Bu durum eğitim seviyesinde bile fark yaratmıyor. Hayat tarzlarında diğer değişkenlerden farklı olarak Modernlerle Dindar Muhafazakârların benzeştiğini görüyoruz. Dindarlıktan bakınca ise inanç düzeyi yükseldikçe hazırlıklıyım deme eğilimi yükseliyor. Bu durumda bize hazırlık konusunun farklı yorumlandığını düşündürüyor. Dindarlar, Dindar Muhafazakârlar manevi bir hazırlıktan bahsederken Modernler teknik bir hazırlıktan bahsediyor.

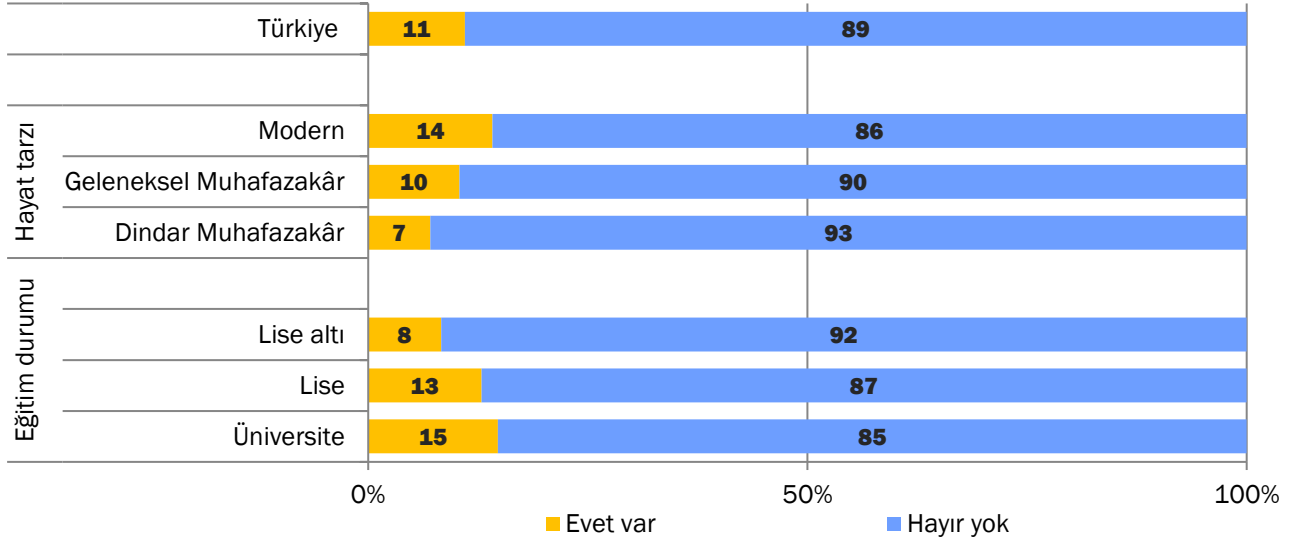
1.4. Aile Afet Planı

Aile afet planınız var mı?

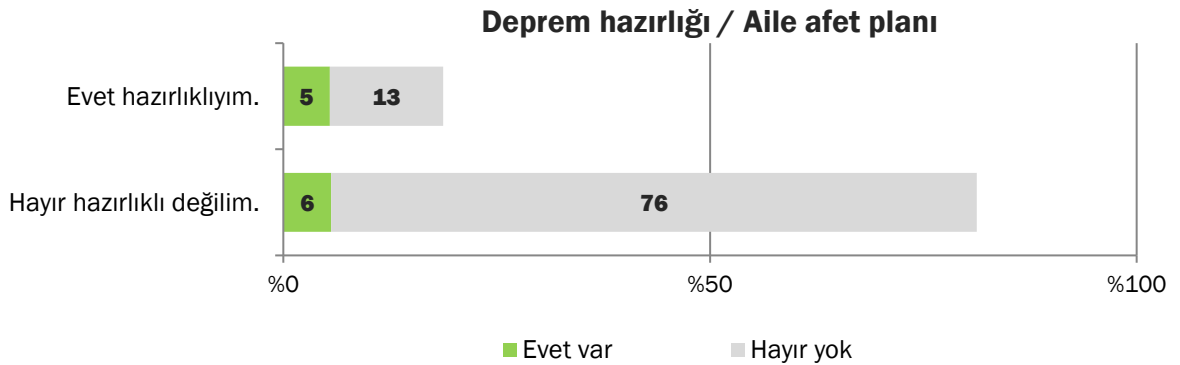
Görüştüğümüz kişilerin yüzde 11'i aile afet planlarının olduğunu, yüzde 89'u ise aile afet planlarının olmadığını beyan etmiştir.

Aile afet planınız var mı?

Aile afet planı yapmış olmak hayat tarzı ve eğitim durumuna göre farklılaşıyor:

- Modernler, Geleneksel Muhafazakârlar ve Dindar Muhafazakârlara göre daha yüksek oranda afet planımız var dese bile bu oran yalnızca yüzde 14.
- Eğitim düzeyi arttıkça afet planı yapma eğilimi artıyor. Ancak yine de üniversite mezunlarında bile aile afet planı olanlar sadece yüzde 15'te kalıyor.

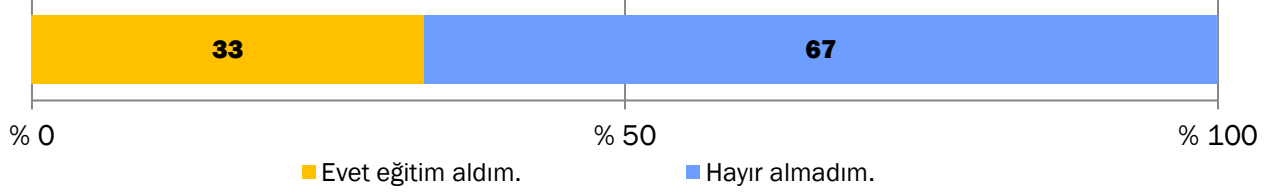

Eğer Türkiye 100 kişi olsaydı depreme hazırlıklı olmak ve aile afet planı sahipliği tablomuz bu şekilde olacaktı. Aile afet planına sahip olan yüzde 11'lik grubun yüzde 5'i depreme hazır olduğunu beyan ederken yüzde 6'sı afet planı olmasına rağmen depreme hazır olmadığını beyan ediyor. Burada dikkat çeken 2 bulgudan ilki hazırlıklıyım diyenlerin dörtte üçünün bir aile afet planı olmaması, ikincisi ise tüm Türkiye toplumunun yüzde 76'sının hem aile afet planı yapmamış olması hem de hazırlıklı olmadığını düşünmesidir.

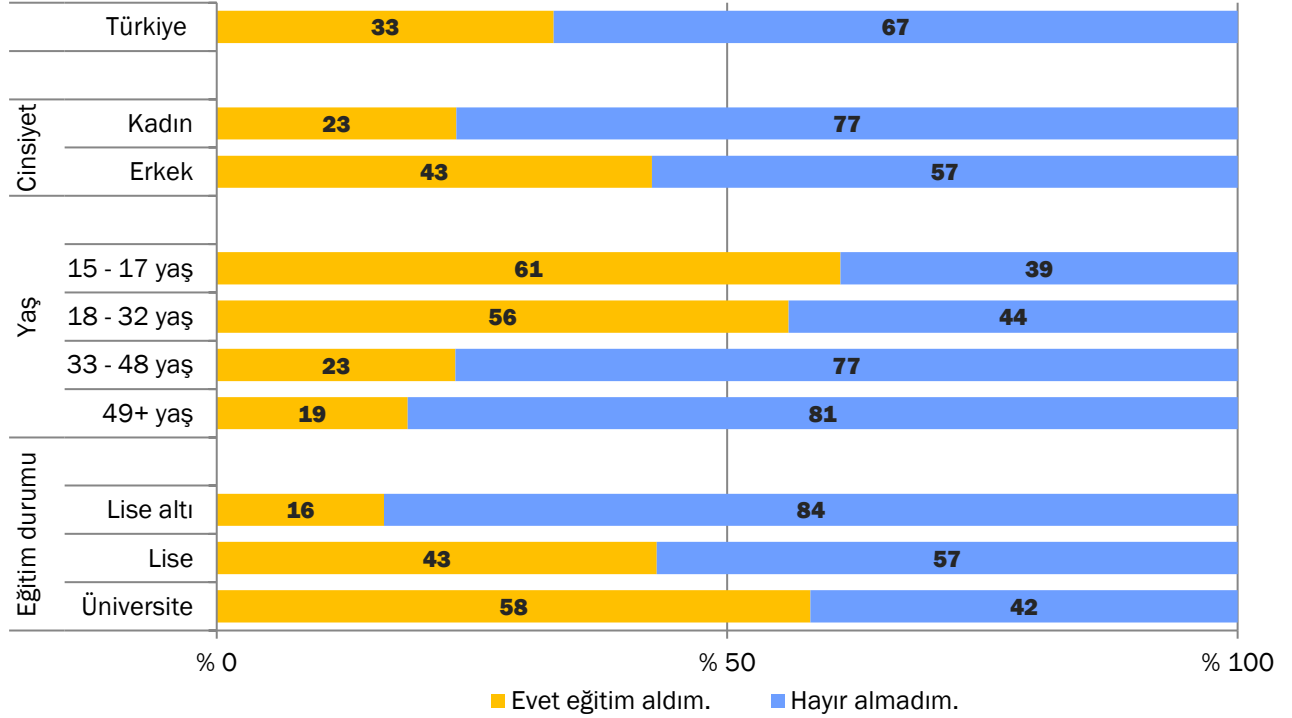
1.5. Depreme Yönelik Eğitim

Hiç deprem veya afette ne yapacağınıza dair eğitim aldınız mı?

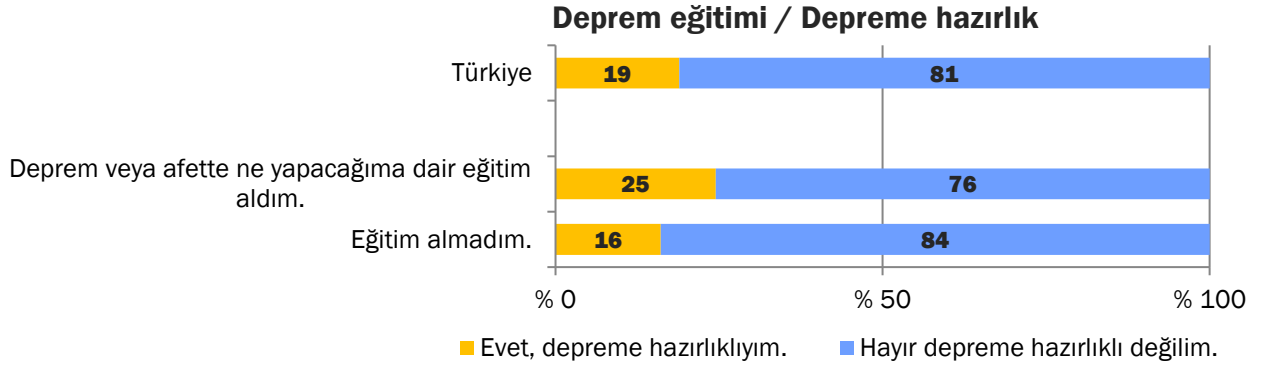
Toplumun üçte biri deprem veya afet konularında eğitim aldığını belirtirken üçte ikisi bu konularda bir eğitim almadığını ifade etmiştir.

Hiç deprem veya afette ne yapacağınıza dair eğitim aldınız mı?

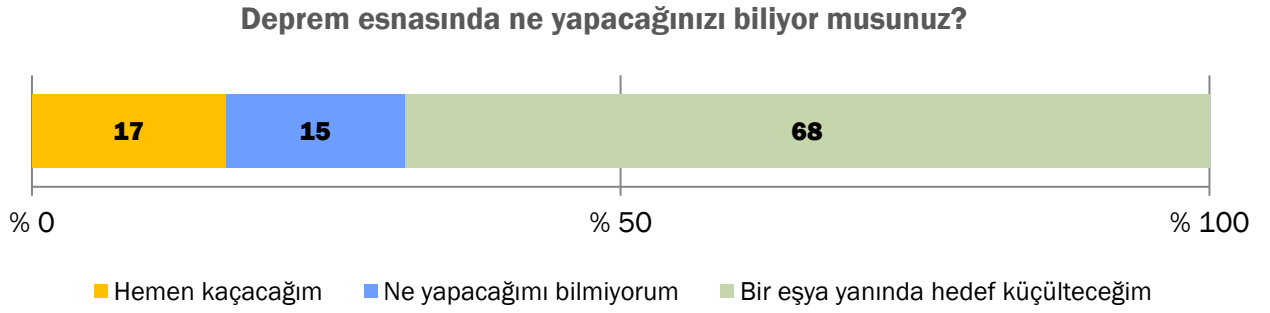
“Deprem veya afette ne yapacağınıza dair eğitim aldınız mı?” şeklinde sorduğumuz soruya verilen yanıtların demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiğini görüyoruz. Kadınların yüzde 23’ü deprem veya afet anı için eğitim aldığını ifade ederken bu oran erkeklerde yüzde 43’e ulaşıyor. 15-17 yaş aralığındakiler Türkiye’de bu konuda en eğitilmiş küme olarak karşımıza çıkıyor. Yaş yükseldikçe deprem veya afet eğitimi alma oranının düştüğünü görüyoruz.

Büyük farklılıkların olduğu bir diğer değişken de eğitim durumu. Lise altı eğitimlilerin yüzde 16’sı soruya evet yanıtını verirken bu oran lise mezunlarında yüzde 43’e, üniversite mezunlarındaysa yüzde 58’e ulaşıyor.

Depreme yönelik eğitim alanlar yüzde 25 oranında hazırlıklı olduğunu söylerken almayanlarda bu oran yüzde 16. Hem eğitim almadım hem de hazırlıklı değilim diyenler ise yüzde 84 oranındadır.

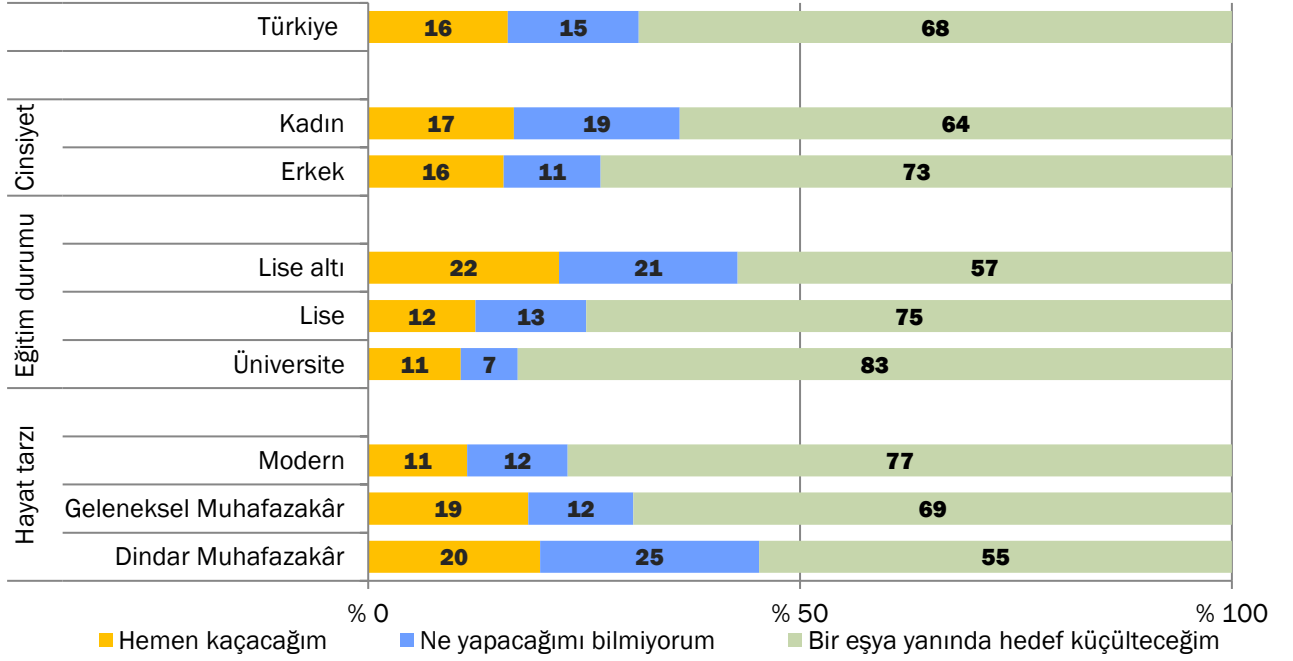
1.6. Deprem Anı

Görüştüğümüz kişilere deprem anında ne yapmayı planladıklarını sorduğumuzda yüzde 68'i bir eşya yanında hedef küçülteceğini, yüzde 17'si hemen kaçacağını, yüzde 15'i ise ne yapacağını bilmediğini belirtmiştir.

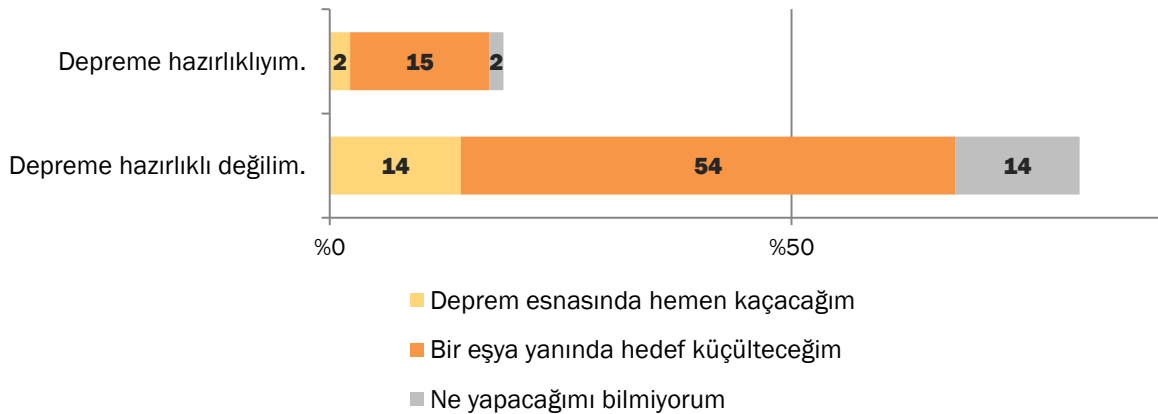
Deprem esnasında ne yapacağınızı biliyor musunuz?

“Deprem esnasında ne yapacağınızı biliyor musunuz?” şeklinde sorduğumuz soruya demografik değişkenlerle birlikte baktığımızda kadınların yüzde 19’u ne yapacağını bilmediğini ifade ederken bu oran erkeklerde yüzde 11. Lise altı eğitimlilerde ne yapacağını bilmeyenler ve hemen kaçacağını söyleyenler toplumun geneline göre daha yüksek. Üniversite mezunları bu konuda en bilinçli küme. Üniversite mezunlarının yüzde 83’ü deprem esnasında bir eşya yanında hedef küçülteceğim yanıtını vermiştir.

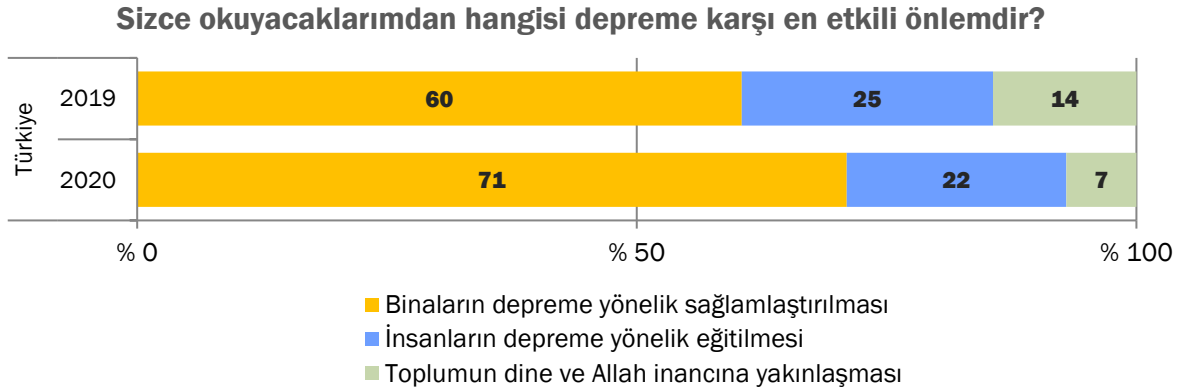
Hayat tarzına göre incelediğimizde Modernlerin ve Geleneksel Muhafazakârların yüzde 12’sinin deprem esnasında ne yapacağını bilmediğini görüyoruz. Bu oran Dindar Muhafazakârlarda yüzde 25’e yükseliyor.

Depreme hazırlık / Deprem esnasında ne yapacak?

Deprem esnasında doğru olanı yapmak bir nevi depreme hazırlık olmak da demek. Bu grafikte göze çarpan ve en yüksek risk altında olan grup yüzde 14'lük depreme hazırlıklı hissetmeyen ve ne yapacağını bilmediğini beyan eden küme, bir diğer yüzde 14'lük küme de hem hazırlıklı hissetmiyor hem de deprem esnasında kaçacağını beyan ediyor.

1.7. Depreme Karşı En Etkili Önlem (Ekim 2019 – Kasım 2020)

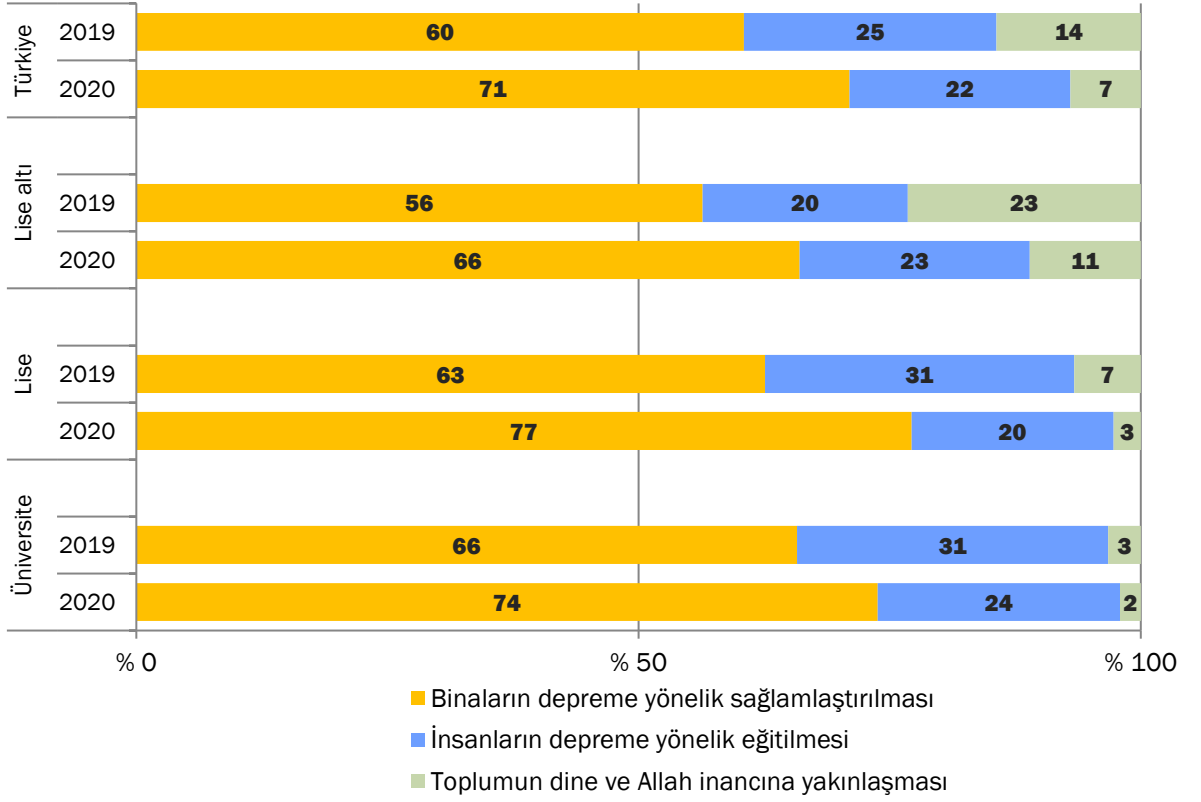
“Sizce okuyacaklarımdan hangisi depreme karşı en etkili önlemdir?” diye sorduğumuzda görüştüğümüz kişilerin yüzde 71'i binaların depreme yönelik sağlamlaştırılması, yüzde 22'si insanların depreme yönelik eğitilmesi, yüzde 6,5'i ise toplumun dine ve Allah inancına yaklaşması gerekir cevabını vermiştir.

Aynı soruyu Ekim 2019 Barometresi'nde, İstanbul'da meydana gelen 5,8 büyüklüğündeki depremden sonra sorduğumuzda binaların sağlamlaştırılması yüzde 60, depreme yönelik eğitim yüzde 25, dine yönelmek ise yüzde 14 oranlarında söylenmişti.

İzmir depreminin toplumun depreme bakış açısını değiştirdiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. 2019 yılında toplumun yüzde 14'ü depreme karşı en etkili yöntemin dine yönelmek olduğunu söylerken bu oran 2020'de yüzde 7'ye gerilemiştir. Binaların depreme yönelik sağlamlaştırılmasıysa yüzde 60'tan yüzde 71'e yükselmiştir.

Sizce okuyacaklarımdan hangisi depreme karşı en etkili önlemdir? / Eğitim durumu

Eğitim düzeyi yükseldikçe bilimsel yaklaşımlara verilen onayın arttığını söyleyebiliriz. Farklı eğitim seviyelerinde 1 yıl arayla binaların depreme yönelik sağlamlaştırılması seçeneğine verilen yanıtların da bunun paralelinde yükseldiğini görüyoruz.

Sadece eğitim seviyesi değil tüm demografik kümelerde 2019 yılından 2020 yılına binaların depreme yönelik sağlamlaştırılması tercihi yükselmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

2.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırma, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırma 12-15 Kasım 2020 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler **KONDA Aracılı Paneli**'ne dahil olmayı kabul etmiş kişilerle telefon araması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Panelistler panel sistemimize gönüllü olarak katılmışlardır. Veri toplanırken yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Araştırma, Türkiye'nin 15 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,43, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 1,88'dir.

2.2. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 1 Kasım 2015 Genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kır/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında, 64 ilin merkez dahil 251 ilçesinde 1697 kişiyle telefonla görüşmeler yapılmıştır.

	Düzyey 1 (12 bölge)	Araştırma yapılan iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Balıkesir, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli
3	Ege	Afyonkarahisar, Aydın, Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak
4	Doğu Marmara	Bilecik, Bursa, Düzce, Eskişehir, Kocaeli, Sakarya,
5	Batı Anadolu	Ankara, Karaman, Konya
6	Akdeniz	Adana, Antalya, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Mersin
7	Orta Anadolu	Aksaray, Kayseri, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat
8	Batı Karadeniz	Amasya, Bartın, Çorum, Karabük, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak
9	Doğu Karadeniz	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Ağrı, Ardahan, Erzurum, Kars
11	Ortadoğu Anadolu	Bitlis, Hakkari, Malatya, Van
12	Güneydoğu Anadolu	Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa

Yıldız Posta Caddesi iğdem Apt. No:11 / 6
Esentepe, 34349 ŐiŐli İstanbul
bilgi@konda.com.tr
+90 212 275 17 66 (pbx)
+90 212 275 17 68 (fax)